

డా॥ సర్దార్ గౌతు లచ్చన్న

101^వ జయంతి ప్రత్యేక సంచిక

ఆంధ్రప్రదేశ్

సోమవారం 16 ఆగస్టు 2010

8 పేజీలు

సర్దార్ గౌతు లచ్చన్న శత జయంతి ఉత్సవాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2009 ఆగస్టు 18న హైదరాబాద్ రవీంద్ర భారతిలో గౌతు లచ్చన్నగారి శతజయంతి ఉత్సవాలు అప్పటి ఆర్థిక మంత్రి ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రి మరియు గౌతు లచ్చన్న గారి బిరకాల సహచరులు శ్రీ కొణిజేటి రోశయ్య గారి అధ్యక్షతన ఘనంగా నిర్వహించారు. రెవెన్యూ శాఖామాత్యులు శ్రీ ధర్మాన ప్రసాదరావుగారు ఈ కార్యక్రమాన్ని తన భుజస్థంధాలపై వేసుకొని దిగ్విజయంగా నిర్వహించారు.

ఆనాటి కార్యక్రమంలో..... ♦ లచ్చన్న జీవిత ఛాయా చిత్ర ప్రదర్శనను అప్పటి ముఖ్యమంత్రి వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు ప్రారంభించారు. ♦ లచ్చన్న జీవితంపై ఆయన అనుచరుడు వి.ఎన్.ఆర్.గౌడ్ రాసిన పుస్తకాన్ని ముఖ్యమంత్రి ఆవిష్కరించారు. ♦ గ్లో సస్ట్ (గౌతు లచ్చన్న బలహీనవర్గాల సంఘ) ప్రచురించిన లచ్చన్న జీవిత విశేషాలతో కూడిన ప్రత్యేక సంచికను అప్పటి ఆర్థికమంత్రి కె.రోశయ్య ఆవిష్కరించారు. ♦ సమైక్య భారతి సత్యన్నారాయణ దర్శకత్వంలో గుమ్మలూరి ప్రభాకర్ రచించిన “సర్దార్ జీ” నాటకం ప్రదర్శితమైంది. ♦ శ్రీమతి త్రిపురాన వెంకటరత్నంగాలి దర్శకత్వంలో నిర్మితమైన

లచ్చన్న జీవితంపై లఘుచిత్రం ప్రదర్శించారు. ♦ సభలో అతిరథ మహారథులు, ప్రముఖులు, అధికార, ప్రతిపక్ష, లోక్ సభ, రాజ్యసభ, ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ, శాసన మండలి సభ్యులు మరియు అశేష ప్రజానీకం పాల్గొన్నారు. ♦ లచ్చన్న కుమారుడు, మాజీ ఎమ్మెల్యే గౌతు శ్యామసుందర శివాజీ గారు మాట్లాడుతు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అధికారికంగా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించినందుకు గౌ.శ్రీ దివంగత ముఖ్యమంత్రి వై.ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డిగారి మరయు వారి మంత్రివర్గ సహచరులకు మరియు ఆర్గనైజింగ్ కమిటీకి తమ కృతజ్ఞతలు, ధన్యవాదములు తెలియజేశారు.

“సర్దార్ గౌతు లచ్చన్న జీవితం రాష్ట్ర ప్రజలందరికీ ఆదర్శప్రాయం. ఆయన ఆశయ సాధనకు ప్రతి ఒక్కరూ కృషి చేయాలి. ఆయన అధికారం కోసం పాకులాడకుండా నమ్మిన సిద్ధాంతం కోసం రాజీలేని పోరాటం చేసిన మహా మనిషి, ఏ వ్యవహారం గురించి మాట్లాడినా నిజాయితీగా నిష్పక్షపాతంగా బాహుటంగా మాట్లాడటం ఆయన ప్రత్యేక శైలి. అటువంటి లచ్చన్నగారి శతజయంతి సభను నిర్వహించటంతో ప్రభుత్వానికే గౌరవం వచ్చింది”.

- **కీ.శే. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డి**, దివంగత ముఖ్యమంత్రి

“ లచ్చన్న గొప్ప వ్యక్తి వాస్తవాన్ని కుండ బద్దలు కొట్టినట్టు మాట్లాడేవారు. 1951 నుంచి మొదటి శాసనసభలో సభ్యుడిగా, లచ్చన్న సహచరుడిగా ఉన్నాను. లచ్చన్న ఆశయాల మేరకు వెనుకబడిన తరగతుల వారికి విద్యాఉద్యోగాలతో పాటు రాజకీయాల్లోనూ లజ్వేషాన్ని కల్పించాలి. సమాజంలో కులతత్వం పోవాలంటే అణగారిన వర్గాలు ఉన్నత స్థాయికి రావాలి, అందుకోసం లజ్వేషాన్ని అనివార్యం. దీనికి క్రీమీలేయర్ ప్రవేశపెట్టడం అసంబద్ధం”.

- **శ్రీ చెన్నమనేని రాజేశ్వరరావు**, టి.డి.పి. నేత

“లచ్చన్న స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో నాయకుల పిలుపును ఉత్తూర్ధకు తీసుకెళ్లారు. సమాజంలో వర్గాల మధ్య ఉన్న వ్యత్యాసాలను తగ్గించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో నిరంతరం పనిచేశారు”.

- **శ్రీ ధర్మాన ప్రసాదరావు**, రెవెన్యూ శాఖ మంత్రి

“లచ్చన్న స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం క్విట్ ఇండియా, ఉప్పు సత్యాగ్రహ ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్నారు. ఒక దశలో స్వరాజ్యం కోసం విప్లవోద్యమంవైపు మొగ్గు చూపారు. ఆయన జీవితాన్నే ఆయన సందేశంగా భావించి మనమంతా అడుగు ముందుకేయాలి”. నన్ను రాజకీయంగా పరిచయం చేసినది లచ్చన్నే.

- **శ్రీ శత్రువర్ణ విజయరామరాజు**, రవాణా శాఖ మంత్రి

“లచ్చన్న పెద్దగా చదువుకోక పోయినప్పటికీ లోకజ్ఞానం తెలిసిన వ్యక్తి, ముక్కునూటిగా మాట్లాడే మనిషి. పార్టీలకు అతీతంగా అణగారిన వర్గాల ప్రతినిధిగా ఉద్భవించారు. ప్రజా ఉద్యమాల నిర్మాణం గురించి నిరంతరం ఆలోచించారు. ఆయన భౌతికంగా లేకపోయినప్పటికీ, అధికార యావలేని మనిషిగా ఆయన అందించిన స్ఫూర్తితో చిరంజీవిగా మిగిలిపోయారు”.

- **శ్రీ కె. రోశయ్య**, అప్పటి ఆర్థిక శాఖ మంత్రి

“గౌతు లచ్చన్న శతజయంతి ఉత్సవాల్ని వై.ఎస్. సర్కారు నిర్వహించడం అభినందనీయం. ఒకనాడు లచ్చన్నను జైల్లో పెట్టిన కాంగ్రెస్ పార్టీయే ఈ రోజు వంతాలకు పోకుండా ఆయన శతజయంతి ఉత్సవాల్ని నిర్వహించడం సంతోషంగా ఉంది. అణగారిన వర్గాల కోసం పోరాడిన లచ్చన్న జీవితం అందరికీ స్ఫూర్తిదాయకం. ఆయన కోరిన వివక్షలేని సమాజం రావాలంటే మేధావులు, నిజాయితీపరులు రాజకీయాల్లోకి రావాలి”.

- **శ్రీ జయప్రకాష్**, లోక్ సత్తా పార్టీ అధినేత

గౌతు లచ్చన్న శతజయంతి ఉత్సవాల్ని నేను బాధ్యత వహిస్తూ నడిపిస్తున్న శాఖా ద్వారా జరిపించడం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను. మార్గదర్శకులైన లచ్చన్న గారు మరియు నా తల్లి గారైన శ్రీమతి ఈశ్వరిబాయి కలసి వెనుకబడిన వర్గాల వారి గురించి జరిపిన పోరాటాలు ఇంకా నా మదిలో ఉన్నాయి. అటువంటి ఆంధ్ర రాష్ట్ర దిగ్గజానికి సముచిత గౌరవం అందించడానికి నా చిన్న ప్రయత్నం.

- **శ్రీమతి గీతారెడ్డి**, సాంస్కృతిక మరియు పర్యాటక శాఖ మంత్రి

ఆంధ్ర రాజకీయాలలో సర్దార్ లచ్చన్న విశిష్ట పాత్ర

యార్లగడ్డ కృష్ణమూర్తి
రిటైర్డ్ కార్యదర్శి
జిల్లా గ్రంథాలయ సంస్థ, విశాఖపట్టణం

స్వరాజ్య ఉద్యమం :

ఆంధ్ర రాజకీయాలలో లచ్చన్నగారికి ఒక ప్రత్యేక స్థానమున్నది. స్వరాజ్య ఉద్యమము, రైతు వ్యవసాయ కార్మిక సంఘాల నిర్మాణముతో బాటు, సమాజములో బడుగు, బలహీనవర్గాల అభ్యున్నతికి లచ్చన్న విశేషముగా కృషి చేసినారు. వెనుకబడిన వర్గాల సంక్షేమానికి నిర్లసాముగా శ్రమించినారు. ప్రత్యేకంగా "బహుజన" పత్రికను వ్యయ ప్రయాసలతోల్లి స్థాపించి దళిత వర్గాల చైతన్యానికి గీత కార్మికుల ప్రయోజనాల సంరక్షణకు, రాష్ట్రంలో రైతు సంఘాల సహాయాన్ని కూడా పొందగలిగినారు.

ఆచార్య రంగా నాయకత్వం లో పెద్దరెడ్డి తిమ్మారెడ్డి శ్రీ వ్రగడ కోటయ్య, శ్రీ కందుల ఓబలరెడ్డి, శ్రీ పాకాల నాయుడు, శ్రీ నెల్లూరి వెంకట్రామానాయుడు, శ్రీమతి భారతీదేవీ రంగా, శ్రీ గోగినేని లక్ష్మీనారాయణ, నాగినేని వెంకయ్య, శ్రీ పుల్లెల రత్నయ్య, శ్రీ బాచిని సుబ్బారావు మొదలైన వివిధ ప్రాంతములకు చెందిన నాయకులతో నిర్లసాము కృషి సల్పిన ప్రముఖులలో లచ్చన్న గారు ముఖ్యవ్యక్తి. రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అనుబంధంగా కెప్టెన్ అప్పారావు, శ్రీ గాదిరెడ్డి హనుమంతరావు నాయకత్వం లో రాష్ట్రంలో సేవదళాలను ఏర్పాటు చేసి కాంగ్రెస్ కు మంచి ఊపు నందించినవారు శ్రీ లచ్చన్నగారు. వేలాది యువతీ, యువకులను స్వయం సేవకులుగా స్వరాజ్య ఉద్యమంలో సైనిక బలంగా తయారుచేసారు.

రైతాంగ పోరాటం :

జమిందారీ విధానం రద్దు చేసి రైతాంగమునకు విముక్తి కల్పించాలని ఆచార్యరంగా రాష్ట్రంలోను, దేశమంతటా పెద్ద ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించినారు. జమిందారీ వ్యతిరేక పోరాటంలో లచ్చన్నగారు సాహసోన్ముఖులు అయినారు. మందసాలో లచ్చన్నగారి నాయకత్వం లో జరిగిన తీవ్ర పోరాటంలో వీర నాలీమణి గున్నమ్మ అశువులు బాసిన. పలాసలో అఖిల భారత రైతు మహాసభను లచ్చన్నగారి నాయకత్వం లో జయప్రదంగా నిర్వహించబడింది. శ్రీ కొమ్మారెడ్డి సూర్యనారాయణమూర్తి ఇంకా ఇతర సహచరులతో లచ్చన్నగారు రైతు రక్షణ యాత్రను దిగ్విజయముగా నడిపించి రాష్ట్ర ఖ్యాతిని విశేషముగా నాల్పించినారు. శ్యాంబాబు శిష్యులుగా స్వరాజ్య ఉద్యమంలో ఓసమాలు దిద్దుకొని శ్రీకాకుళం ప్రజలతోబాటు, విశాఖ ప్రజల ఆధరాజమానములను చూరగొన్న లచ్చన్నగారు, ఆచార్య రంగా ప్రభోదాలతో మరింత ప్రభావితమయి ఆంధ్ర రాష్ట్రమంతటా తిరిగి ఉద్యమ నిర్మాణమునకు నడుము బిగించినారు. రంగా గారిచేతని సహాయంతో ఆకర్షణకరమైన అమిత ఉత్సాహముతో రాష్ట్రమంతటా పర్యటించి ఉద్యమ నిర్మాణమునకు నడుము బిగించినారు. గ్రామాల నుండి వేలాదిమంది యువతీ, యువకుల దేశభక్తి ప్రపూరితులయి రంగా, లచ్చన్నగార్ల నాయకత్వం లో స్వరాజ్య ఉద్యమంలో దూకారు. యువతీ, యువకులకు రాజకీయ శిక్షణ ఇచ్చుటకై రైతాంగ విద్యాలయాలను (వేసవి రాజకీయ పాఠశాలలు) ప్రతి ఏటా రంగాగారి ఆధ్వర్యంలో నడిపి వందల, వేల కార్యకర్తలను రాష్ట్రంలో సృష్టించినారు.

వి.శాఖలో లచ్చన్నగారి నాయకత్వము కాంగ్రెసులో వున్న కొంత మంది మితవాదులకు మింగుడుపడలేదు. వి.శాఖజిల్లాలో విజృంభించిన లచ్చన్నగారు రాష్ట్ర నాయకత్వమును చేపట్టినారు. వి.శాఖలో శ్రీ రహమాన్ ఖాన్, శ్రీ కిల్లి అప్పలనాయుడు, శ్రీ కావలి నారాయణ, శ్రీ త్రిపురాన రాఘవదాసు, శ్రీ చీకటి పరశురామానాయుడు, శ్రీ భీసెట్టి అప్పారావు, శ్రీ రామేశం పంతులు, శ్రీ పుండరీకాక్షాచారి మొదలైన సహచరుల అండ దండలు లచ్చన్నగారికి పెట్టని కోటలయినాయి.

కార్మికోద్యమం :

1947లో దేశవ్యాప్తంగా కార్మికోద్యమాన్ని నిర్మాణయుతం గావించడానికి కాంగ్రెస్ పూనుకొని భారత జాతీయ ట్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ ను స్థాపించింది. అందులో ఉపాధ్యక్షులుగా ఖండబాయి దేశాయ్, లచ్చన్నగారు ఎన్నికయ్యారు. లచ్చన్నగారు ఆంధ్ర సంఘాన్ని స్థాపించి దానికి వారు అధ్యక్షుడయ్యాడు. రెండు వందలలను అతి సమర్థవంతంగా కాంగ్రెస్ నుండి వైదొలగే వరకు లచ్చన్న నిర్వహించినారు. ఆంధ్ర కార్మికోద్యమంలో లచ్చన్న స్థానం చాలా విశిష్టమైనది. జాతీయ ట్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ శాఖలు అనేక చోట్ల స్థాపించినారు.

శాసనసభ్యత్వం పొందుట :

కాంగ్రెస్ నుండి సోషలిస్టులు చీలిపోయి, శాసనసభల నుండి తమ పక్షం వారందరూ రాజీనామాల్నిచ్చి బయటకు రావలసిందిగా సోషలిస్టు పార్టీ 1940 నం.లో ఆదేశాలిచ్చుట జరిగినది. తదనుగుణంగా వి.శాఖ కార్మిక నియోజకవర్గాలు సోషలిస్టు సభ్యుడు లక్షణరావు తన సభ్యత్వానికి 1948లో రాజీనామా ఇచ్చాడు. ఆ స్థానంలో లచ్చన్న తప్ప మరెవరూ నిలబడినా కమ్యూనిస్టులను ఓడించలేరని కార్మిక నాయకులు కొందరు రంగాగారి వద్దకు రాయభారం వెళ్లారు. జిల్లాలో కాంగ్రెస్ నాయకులు వ్యతిరేకిస్తున్నా కార్మికుల కోర్కెలనుసరించి లచ్చన్నను నిర్ణయించి

రావలసినదిగా బర్మాకు తంజి ఇచ్చినారు రాజేంద్రప్రసాద్. విశాఖ తూర్పుగోదావరి కార్మిక ఓడరేవు, నియోజకవర్గ కమ్యూనిస్టులు సాంబమూర్తిగారిని పోటీ పెట్టినారు. అప్పటికే ముఖ్యమంత్రి పదవిని పోగొట్టుకున్న టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు లచ్చన్నగారిని సమర్థిస్తూ ఎన్నికల ప్రచారము చేసినారు. లచ్చన్నగారు ఎన్నికలలో దిగ్విజయం పొంది వెంటనే శాసనసభ సమావేశంలో సభ్యుడిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేసినారు.

1952లో కృషికార్ లోక్ పార్టీ తరుపున 16 నీట్లు నెగ్గి ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో కమ్యూనిస్టులు ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించకుండా అడ్డుకోగలిగారు. పదవులు పొందకుండా లచ్చన్న బయట నుంచి నైతిక మద్దతును ఇచ్చి నీతిమయ రాజకీయాలకు శ్రీకారం చుట్టారు.

ఉమ్మడి రాష్ట్రం నుంచి ఆంధ్ర విడిపోయిన తరువాత అప్పటి ప్రకాశం కాబినెట్ లో విద్యుత్ మంత్రిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేయుట జరిగినది. శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం, శ్రీ పట్టాభి, దామోదరం సంజీవయ్య, శ్రీ పెద్దిరెడ్డి తిమ్మారెడ్డి, శ్రీధర్ రెడ్డి తదితరుల సహచరునిగా పనిచేసినారు. అప్పట్లో కర్నూలును శాశ్వతంగా రాజధాని చేయాలని కాంగ్రెస్ నాయకులు ప్రతిపాదించగా అందుకు భిన్నంగా లచ్చన్న రంగా తదితరులు తిరుపతిని కేంద్రముగా సూచించినారు. దీనితో క్యాబినెట్ లో విభేదాలు వచ్చి లచ్చన్న మంత్రి పదవిని త్యజించినారు. కల్లు గీత కార్మికులు సమన్వయ ముఖ్యమంత్రి ప్రకాశం పంతులుపై అవిశ్వాసాన్ని తొలినాలిగా ప్రవేశపెట్టి అందులో విజయం సాధించిన లచ్చన్న ఎక్కడ ప్రలోభాలకు తలొగ్గలేదు.

ప్రతిపక్ష నాయకత్వం :

1955 మధ్యంతర ఎన్నికల్లో ఎన్.జి. రంగా గారి సారధ్యం కృషికార్ లోక్ పార్టీ, ప్రకాశం ప్రజా పార్టీ, కాంగ్రెస్ పార్టీ ఐక్య కాంగ్రెస్ గా బెడవాడ గోపాలరెడ్డి సారధ్యం ప్రభుత్వాన్ని మరల ఏర్పాటు చేసినారు. పెద్ద మనుషుల ఒప్పందంలో సంతకము చేసిన లచ్చన్నగారు ఆ తరువాత విభేదాల నేపథ్యంలో నలుగురు సీనియర్ నాయకులను కలుపుకొని స్వతంత్ర పార్టీని ఏర్పాటు చేసినారు. ఈ పార్టీ లచ్చన్న ప్రాధవంతో 1962 ఎన్నికల్లో శ్రీకాకుళం, విశాఖ జిల్లాల్లో 11 స్థానాలను సాధించింది. ఇదే ఒకవడిలో 1967 ఎన్నికల్లో సోంపేట నుంచి అసెంబ్లీకి, శ్రీకాకుళం నుంచి లోక్ సభకు ఎన్నికయి లచ్చన్న తన గురువు రంగా కోసం శ్రీకాకుళం స్థానాన్ని త్యాగం చేశారు. ఆ ఎన్నికల్లో చిత్తూరు నుంచి ఓడిపోయిన రంగా శ్రీకాకుళంలో లచ్చన్నగారి ప్రభావంతో లోక్ సభకు ఎన్నికయినారు. ఆ విధంగా గురువుగారిని తన సొంత జిల్లా నుంచి పోటీ చేయించి గెలిపించిన ఘనుడు శ్రీ లచ్చన్నగారు.

1972 ఎన్నికల్లో ఎమ్మెల్సీగా తులసిదాస్ చేతిలో ఓడిపోయినా శాసన మండలికి ఎన్నికయినారు. జై ఆంధ్ర ఉద్యమంలో తన పదవికి రాజీనామా చేసి పోరాటం సాగించారు. 1972లో రంగా కాంగ్రెస్ లో చేరినా, లచ్చన్న సైద్ధాంతిక రాజకీయాల కోసం స్వతంత్ర పార్టీలోనే కొనసాగారు. ఆ తరువాత దీనిని లోక్ దళ్ పార్టీలో విలీనం చేసినారు. 1978 ఎన్నికల్లో జనతాపార్టీ తరుపున తిరిగి పోటీ చేసి విజయం సాధించడమే కాకుండా ఆంధ్ర రాష్ట్ర చరిత్రలో గుర్తింపు పొందిన తొలి ప్రతిపక్ష పార్టీ అసెంబ్లీలో నాయకత్వం వహించారు.

ఎమ్మెల్సీ హయాంలో నిర్బంధాన్ని అనుభవించిన లచ్చన్న జె.పి. ఉద్యమంలో కీలక భూమికను పోషించారు. ప్రతిపక్ష నాయకునిగా పోషించిన లచ్చన్న జనతాపార్టీ చీలిపోవడంతో లోక్ దళ్ రాష్ట్ర అధ్యక్షునిగా కొనసాగారు. 1983 ఎన్నికల్లో నిలబడి ఓడిపోయిన లచ్చన్న ఆ తరువాత క్రీయాశీల రాజకీయాలకు దూరమయ్యారు.

రైతులు, కల్లుగీత కార్మికుల సమస్యలపై నిత్య పోరాటం చేసిన లచ్చన్న జీవితాంతం వారికోసమే కృషి చేసినారు. తన అనుచరులను తెలుగుదేశంలో చేర్చి తాను మాత్రం పార్టీ మార్చకుండా నిబద్ధతను పాటించారు. తుది శ్వాస వరకు కాంగ్రెస్ కు వ్యతిరేకంగా రాజకీయాల నడిపారు. అధికారం కోసం అర్హులు చాచకుండా, పార్టీలు మారకుండా సిద్ధాంతం కోసం ఆయన కృషి చేసినారు. కాంగ్రెస్ లో ఆయన ఇతర నాయకులతో విభేదాలు లేకుండా మెలిగి ఉంటే చాలా సులభంగా ముఖ్యమంత్రి అయి ఉండే వారేమోనని చెప్పవచ్చు.

తెలుగుదేశం పార్టీతో సన్నిహిత సంబంధాలు నెరపిస్తుంటే తిరుగులేని ప్రజానాయకునిగా కొనసాగినారు. తాను జన్మించిన ప్రాంత ప్రజలకోసం, నమ్ముకున్న వారికోసం ఎన్నో సుదీర్ఘ పోరాటాలు చేసిన లచ్చన్నను ఆంధ్ర, నాగార్జున యూనివర్సిటీలు గౌరవ డాక్టరేట్ లతో సత్కరించాయి.

రాజకీయాలలో తనదైన శైలిలో సిద్ధాంతాల కోసం పోరాటం జరిపిన డాక్టర్ లచ్చన్నగారు నేటి తరం నాయకులకు ఒక మార్గ దర్శకులు. ఆయన సల్పిన పోరాటం తెలుగుజాతికి స్ఫూర్తిదాయకాలు.

గౌతులచ్చన్న సాగించిన మహోన్నతానంలో అనేకమైలు రాళ్ళు - ఉద్యమాల సవాళ్ళు

గౌతులచ్చన్న జీవితం వడ్డించిన విస్తరికాదు. వెనుకబడిన తరగతుల కుటుంబంలో అష్టమ సంతానంగా పుట్టి, అష్టకష్టాలు పడి, తిండి గడవక, చదువు సాగక, బతుకుదారిలో పల్లెరుల్ని తొక్కుకుంటూ, సామాజికమైన ఆర్థికమైన అవరోధాలను దాటుకుంటూ పయనం సాగించారు. ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొనడంతో స్వాతంత్ర్య సమర బాటలో ప్రవేశించారు. అక్కడి నుంచి ఆయన దిశమారింది. స్వాతంత్ర్యేచ్ఛతో పాటు బడుగువర్గాల అభ్యున్నతి లక్ష్యంగా మారింది. అక్కడి నుంచి చివరి శ్వాస వరకు ఆయన వెనుతిరిగి చూడలేదు.

- ఆగస్టు 16, 1909 : శ్రీ గౌతు చిట్టెయ్య, రాజమృగ దంపతుల అష్టమ సంతానంగా శ్రీకాకుళం జిల్లా భారువ గ్రామంలో జననం.
- 1916 : అక్షరాభ్యాసం
- 1921 - 23 : భారువలోని హయ్యర్ ఎలిమెంటరీ స్కూలులో విద్యాభ్యాసం
- 1930 : శ్రీకాకుళం హైస్కూలు నుండి యస్.యస్.ఎల్.సి. ఉత్తీర్ణత
- ఏప్రిల్ 21 : శ్రీకాకుళం జిల్లా నౌపాడలో జరిగిన ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొని అరెస్టు కావడం ద్వారా స్వాతంత్ర్యసమరంలో ప్రవేశం. టెక్కలి, నరసన్నపేట, జైళ్లలో 50 రోజుల రిమాండు, బరంపురం జైలులో నెలరోజుల శిక్ష
- 1931 : భారువలో సత్యాగ్రహ శిబిరం ఏర్పాటు, సోంపేట, ఇచ్చాపురం తాలూకాలలో కల్లుకొట్టు, విదేశీ వస్తు దుకాణా వద్ద పిక్ఎట్టింగ్ నిర్వహణ. బరంపురం, కాకినాడలో కాంగ్రెస్ సేవదళ్ళ శిబిరాలలో శిక్షణ.
- 1932 : శాసనోల్లంఘన ఉద్యమంలో భాగంగా భారువలో సత్యాగ్రహ శిబిరం ఏర్పాటు. కాంగ్రెస్ జండాల ప్రతిష్ఠాపన - పోలీసుల లాఠీ చార్జి. రాజమండ్రిలో ఆరుమాసాల జైలుశిక్ష. జైలులో బెంగాలు విప్లవకారులతో పరిచయం.
- నవంబరు 7, 1933 : ఆచార్య రంగాతో తొలిపరిచయం. విప్లవ వీరులను కలిసేందుకు ఒరిస్సా, బెంగాలు రాష్ట్రాల పర్యటన.
- ఫిబ్రవరి 19, 1935 : గుంటూరులో ఏర్పడిన ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ కార్యవర్గ సభ్యునిగా ఎన్నిక. ఉత్తర విశాఖ జిల్లా కాంగ్రెస్ కార్యదర్శిగా ఎన్నిక.
- 1935-37 : నిడుబ్రోలులో ఆచార్య రంగాచే నిర్వహించబడిన రామానీడు వేసంగి రైతాంగ విద్యాలయంలో ఆరు మాసాల శిక్షణ.
- 1936 : న్యాయవతి నారాయణమూర్తి, పుల్లెల శ్యామసుందరరావుల నాయకత్వంలో పర్లాకిమిడి నుంచి ఛత్రిపూర్ వరకు రైతు రక్షణయాత్ర నిర్వహణ.
- 1936-51 : అఖిల భారత కాంగ్రెస్ కమిటీ (ఎ.ఐ.సి.సి.) సభ్యత్వం
- 1937 : టెక్కలి నియోజకవర్గం నుండి మద్రాస్ రాష్ట్రశాసన సభకు గురువు శ్రీ పుల్లెల శ్యామసుందరరావు ఎన్నికకు అవిరళ కృషి.
- 1937-38 : శ్రీ జయప్రకాశ్ నారాయణ్ తో ఆంధ్ర రాష్ట్రపర్యటన
- ఆగస్టు 27, 1938 : 45 రోజులపాటు ఇచ్చాపురం నుండి మద్రాసు వరకు 700 మైళ్ళదూరం కాలినడకన సాగిన రైతుయాత్ర అనంతరం నాటి మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి శ్రీ రాజగోపాలాచారికి విజ్ఞాపన పత్రం సమర్పణ. నాటి కిసాన్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులు స్టర్గియ కొమ్మారెడ్డి సత్యనారాయణ నాయకత్వంలో సాగిన ఈ చారిత్రాత్మక రైతు యాత్రలో కీలకపాత్ర నిర్వహణ. తండ్రి శ్రీ చిట్టెయ్య మరణం. భారువ పంచాయతీ అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక.
- 1939 : నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ స్థాపించిన ఫార్వర్డు బ్లాక్ లో చేరిక. బోసు దక్షిణభారత పర్యటనలో అనుసరణ.
- 1940 : నిషేధ ఉత్తర్వులను ఉల్లంఘించి పలాసలో ఒకటిన్నర లక్షల ప్రజల సమక్షంలో అఖిల భారత కిసాన్ సభ నిర్వహణ, ఈ మహాసభ ఆహ్వానసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శిగా విశేషకృషి.
- మే 1940-43 : అజ్ఞాతవాసంలో ఉండి స్వరాజ్య సమర నిర్వహణ క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో కీలకపాత్ర రహస్యం "రణభేరి" ప్రతిక సంపాదకత్వం బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం చే "పట్టుకుంటే పదివేలు" ప్రకటన "కనిపిస్తే కాల్చివేత"కు ఉత్తర్వులు.
- 1943 : రాజమండ్రిలో అనుకోని విధంగా అరెస్టు కావడం
- 1943-45 : అల్లిపూరం, కన్ననూర్, తంజావూరు, రాయవెల్లూరులలో కారాగారవాసం
- 1945 : ఏలూరులో ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీవీరులకు సన్మాన కార్యక్రమం నిర్వహణ. ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ కమిటీ సహాయ కార్యదర్శిగా కాంగ్రెస్ సేవదళ్ళ, కార్మిక విభాగాల నిర్వహణ. పలాసలో మూడు నెలలు కాంగ్రెస్ సేవదళ్ళ ఆఫీసర్లు శిక్షణాశిబిరం నిర్వహణ.
- 1946 : ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సహాయ కార్యదర్శిగా ఎన్నిక ఉత్తర విశాఖ జిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘం అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక.
- ఆగస్టు 12, 1947 : ఇండియన్ నేషనల్ ట్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ (ఐ.యన్.టి.యు.సి) ఆంధ్ర విభాగం స్థాపన, అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక.
- 1947-52 : ఐ.యన్.టి.యు.సి. ఆంధ్ర విభాగానికి అధ్యక్షునిగా కార్యకోద్యమంలో ప్రముఖ పాత్ర నిర్వహణ.
- ఆగస్టు 1948 : శ్రీమతి యశోదాదేవి తో వివాహం. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సహాయకార్యదర్శిగా ఎన్నిక. విశాఖపట్నం సింధియా షిప్ బిల్డింగ్ లేబరు యూనియన్ అధ్యక్షునిగా కార్మికుల హక్కుల కోసం పోరాటం. విశాఖపట్నం, తూర్పుగోదావరి జిల్లాల కార్మిక నియోజకవర్గం నుండి కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిగా మద్రాసు రాష్ట్ర శాసనసభకు ఎన్నిక.
- 1949 : విశాఖపట్నం సింధియా కంపెనీచే నిర్మించబడిన మూడవ ఓడను జలప్రవేశం చేయించడం (మొదటి, రెండవ ఓడలను జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, సర్దార్ పటేల్ జలప్రవేశం చేయించారు).
- 1949-52 : ఐ.యన్.టి.యు.సి.జాతీయ కమిటీ ఉపాధ్యక్షునిగా కార్మిక ఉద్యమాలలో చురుకుగా పాల్గొనడం.
- 1951 : కృషికార్ లోక్ పార్టీ సహాయ కార్యదర్శిగా ఎన్నిక
- 1952 : సోంపేట నియోజకవర్గం నుండి కృషికార్ లోక్ పార్టీ అభ్యర్థిగా మద్రాసు రాష్ట్ర శాసనసభకు ఎన్నిక, మద్రాసు అసెంబ్లీలో కె.యల్.పి. నాయకునిగా ఎన్నిక. గుంటూరులో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల ప్రథమ మహాసభకు అధ్యక్షత, ఆంధ్రరాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల సంఘం అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక. భీమవరంలో జరిగిన ప్రథమ ఆంధ్రరాష్ట్ర గీత పారిశ్రామిక మహాసభకు అధ్యక్షత. రాష్ట్ర గీత పారిశ్రామిక సంఘాధ్యక్షులుగా ఎన్నిక.
- 1953 : ఆంధ్ర రాష్ట్రవేతనరణ సందర్భంగా ఆంధ్ర ప్రాంతానికి రావలసిన ఆస్తుల విభజన కమిటీ సభ్యత్వం.
- నవంబరు 7, 1953 : ప్రకాశం మంత్రివర్గంలో వ్యవసాయ, కార్మిక శాఖామంత్రిగా చేరిక.
- జనవరి 1954 : రాజధాని వివాదంపై మంత్రి పదవికి రాజీనామా, భార్య శ్రీమతి యశోదాదేవి తో కలిసి గీత కార్మికుల సమస్యలపై రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉద్యమనిర్వహణ ప్రకాశం మంత్రి వర్గంపై అవిశ్వాస తీర్మానం ప్రతిపాదన. తల్లి శ్రీమతి రాజమ్మ మరణం.
- 1955 : సోంపేట నియోజకవర్గం నుండి ఆంధ్రరాష్ట్ర శాసనసభకు ఎన్నిక
- 1955-56 : గోపాలరెడ్డి మంత్రివర్గంలో విద్యుచ్ఛక్తి, కార్మిక, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖలమంత్రిగా బహుముఖ కృషి.
- ఫిబ్రవరి 20, 1956 : ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణకు దారితీసిన పెద్దమనుషుల ఒప్పందంపై సంతకం.
- ఫిబ్రవరి 1956 : కాంగ్రెసుకు రాజీనామా, చెన్నారెడ్డితో కలిసి డెమాక్రాటిక్ ఫ్రంట్ ఏర్పాటు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో స్వతంత్రపార్టీ నిర్మాణం. రాష్ట్ర స్వతంత్రపార్టీ ఉపాధ్యక్షునిగా ఎన్నిక.
- 1959-72 : స్వతంత్రపార్టీ కేంద్ర కార్యవర్గ సభ్యత్వం
- 1960 : 'బహుజన' పత్రిక ప్రారంభం
- 1961 : మీరట్ లో జరిగిన స్వతంత్ర పార్టీ జాతీయ మహాసభలో వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమానికి ప్రతిపాదనలను ఆమోదించేయడం.
- 1962 : స్వతంత్రపార్టీ అభ్యర్థిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభకు ఎన్నిక.
- 1965 : అదనపు భూమి శిస్తుకు వ్యతిరేకంగా సత్యాగ్రహ ఉద్యమాలు నడిపి సుప్రీంకోర్టు ద్వారా దాన్ని రద్దు చేయించడం.
- 1967 : స్వతంత్రపార్టీ అభ్యర్థిగా శ్రీకాకుళం నియోజకవర్గం నుండి లోక్ సభకు, సోంపేట నియోజకవర్గం నుండి రాష్ట్ర శాసనసభకు ఒకేసారి ఎన్నిక లోక్ సభ సభ్యత్వానికి రాజీనామా చేసి ఆ స్థానానికి జరిగిన ఉప ఎన్నికలలో గురువు ఆచార్య రంగాను గెలిపించడం.
- 1967-71 : ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభలో ప్రతిపక్ష నాయకునిగా, పబ్లిక్ ఎకౌంట్స్ కమిటీ అధ్యక్షునిగా ప్రముఖ పాత్ర నిర్వహణ.
- 1969 : అనకాపల్లిలో షష్టిపూర్తి మహోత్సవం.
- 1972-73 : ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఉద్యమనాయకత్వం శాసన మండలి సభ్యత్వానికి రాజీనామా
- 1974 : జయప్రకాష్ నారాయణ ఉద్యమ సన్నాహక సమితి రాష్ట్ర శాఖ ఉపాధ్యక్షునిగా ఎన్నిక
- 1975 : శ్రీ జయప్రకాష్ నారాయణ, తెన్నేటి విశ్వనాథంలతో కలిసి ఆంధ్రరాష్ట్ర పర్యటన
- జూన్ 26, 1975-77 : అత్యవసర పరిస్థితి విధింపు. 19 నెలల కారాగారవాసం
- 1977 : ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జనతాపార్టీ నిర్మాణంలో కీలకపాత్ర
- 1978 : సోంపేట నియోజకవర్గం నుండి జనతాపార్టీ అభ్యర్థిగా రాష్ట్ర శాసనసభకు ప్రతిపక్ష నాయకునిగా ఎన్నిక
- 1979 : లోక్ దళ్ పార్టీ ఆంధ్రప్రదేశ్ విభాగానికి అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక
- ఆగస్టు 16, 1982 : నెల్లూరులో 73వ జన్మదిన మహోత్సవం నిర్వహణ. అభినందన సంచిత ప్రచురణ. ఆంధ్రప్రదేశ్ సోషల్ అండ్ ఎకనామిక్ వెల్ ఫేర్ ట్రస్టు ఏర్పాటు. తెలుగుదేశం పార్టీ ఆవిర్భావంతో రాష్ట్రంలో కాంగ్రెసేతర ప్రతిపక్షాల సయోధ్యకు కృషి.
- 1983 : 'మహాజన' వారపత్రిక ప్రారంభం.
- ఏప్రిల్ 1983 : లోక్ దళ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ విభాగం రద్దు
- 1984 : ఆంధ్రప్రదేశ్ హరిజన గిరిజన వెనుకబడిన అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల పార్టీ ఏర్పాటు
- 1985 : స్టర్గియ కర్పూరి రాకూర్ తో కలిసి జాతీయ స్థాయిలో లోక్ దళ్ పార్టీ సమైక్యతకు చేసిన ప్రయత్నాలు విఫలం కావడంతో 'ఆంధ్రప్రదేశ్ లోక్ దళ్' అనే ప్రత్యేకపార్టీ ఏర్పాటు. పార్టీకి అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక.
- 1986 : తిరుపతిలో జరిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ వెనుకబడిన తరగతుల మహాసభలో "ఆచార్య" బిరుదు ప్రదానం
- 1986-88 : ఆంధ్రప్రదేశ్ వెనుకబడిన తరగతుల సంఘం ఆధ్వర్యంలో వెనుకబడిన తరగతుల హక్కుల పరిరక్షణకు ఉద్యమ నిర్వహణ
- 1988 : ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కాంగ్రెస్, తెలుగుదేశం పార్టీలకు మూడవ ప్రత్యామ్నాయంగా సి.పి.ఐ. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోక్ దళ్, రిపబ్లికన్ పార్టీ, యమ్.సి.పి.ఐ.లతో ఏర్పడిన వామపక్ష ప్రజాస్వామ్య సంఘటనకు నాయకత్వం.
- ఆగస్టు 1989 : గుంటూరులో 81వ జన్మదినమహోత్సవం, పౌర సన్మానం, అభినందన సంచిత ప్రచురణ
- ఫిబ్రవరి 1, 1990 : భారత ఉపప్రధాని శ్రీ దేవీలాల సమక్షంలో విశాఖపట్నంలో తన నాయకత్వంలో గల ఆంధ్రప్రదేశ్ లోక్ దళ్ పార్టీని జనతాదళ్ లో విలీనం చేయడం.
- మే 5, 1990 : రాజమండ్రిలో అరవై సంవత్సరాల ప్రజాసేవా షష్టిబ్లిమహోత్సవం, ప్రముఖుల సమక్షంలో వైభవంగా నిర్వహణ. "సీరాజనం" అభినందన సంచిత ప్రచురణ. శ్రీ వంగపండు అప్పలస్వామి రాసిన "సర్దార్ గౌతులచ్చన్న జీవిత చరిత్ర" గ్రంథావిష్కరణ
- ఆగస్టు 1991 : 84వ జన్మదిన "సహస్ర చంద్రదర్శనం"గా జరుపబడింది
- 1993-94 : బి.యస్.పి. పార్టీలో చేరటం విరమించటం
- మార్చి 1996 : ధర్మపత్ని శ్రీమతి యశోదాదేవి నిర్మాణం
- ఆగస్టు 1997 : ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం వారిచే గౌరవ డాక్టరేట్ ప్రదానం. హైదరాబాద్ "గ్లో" సంస్థ స్థాపన
- ఏప్రిల్ 19, 2006 : సర్దార్ గౌతులచ్చన్న నిర్మాణం.

అన్యాయానికి - అక్రమానికి కబడ్డార్ ! మా సర్దార్ లచ్చన్న !

- ప్రముఖ సినీనటులు కీ||శే|| రావుగోపాలరావు

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు - తెలుగుజాతి గర్వించదగ్గ ప్రజాస్వామ్య వీరుడు, నిరక్షరాస్యులకు, మధ్య తరగతివారికీ, మేధావులకు - ప్రత్యేకించి దగాపడ్డ తమ్ముళ్లకూ, చెల్లెళ్లకూ ప్రియమైన పెద్ద అన్న శ్రీ లచ్చన్నకు అప్పడే డెబ్బే మూడేళ్ళు నిండాయా?

ఆగష్టు 15 భారతజాతికి పర్వదినం - ఆగష్టు 16వ తేదీ ఆంధ్ర ప్రజలకూ, వారిపక్షాన ఆలోచించే ప్రతిపక్షాల వారికీ పర్వదినం! ఆ దినాన్ని అతి వేడుకగా - ఆదర్శనీయంగా - సకలజన మనోరంజకంగా - సమస్త ఆంధ్ర ప్రజా నాయకుల సమక్షంలో - ముఖ్యంగా మన ఆంధ్ర రాష్ట్రవారసాల కర్త అమరజీవి శ్రీ పాట్టి శ్రీరాములు పుట్టిన గడ్డలో - ఎన్నో రంగాలలో ఎంతో కాలం నుంచి ఎంతో ఖ్యాతి గాంచిన నెల్లూరులో శ్రీ లచ్చన్నగారి జన్మదినోత్సవ వేడుకలు జరుప తలపెట్టిన సహృదయులైన మహానీయులకు నా కళాంజులులు ఈ మహాత్మర మహిమల కార్యక్రమంలో పాల్గొంటున్న పెద్దలకూ, చిన్నలకూ, నాయకులకూ, ప్రజావాహినికీ నా కృతజ్ఞతా పూర్వక నమస్కతులు!

ఒక మనిషి ఎక్కావకాలం ఆరోగ్యంగా బ్రతికితే తన కుటుంబం - తనవారు ఎక్కావ సంతోషిస్తారు. కాని శ్రీ లచ్చన్న లాంటి మహామనిషి (మా ఆత్మేయగారి దృష్టిలో "మనీ"కి లొంగని వాడు "షి"కి బానిస కానివాడు) ఆరోగ్యంగా వున్నందుకు యావత్తు తెలుగుజాతి/ భారత ప్రజాస్వామిక

వాదులు, అందరూ సంతోషిస్తారు. ఈ సంతోషాన్ని వ్యక్తపరిచే బృహత్తర ప్రయత్నమే ప్రతి సం|| ఆగష్టు 16వ తేదీన జరిగే సంబరం.

శ్రీ లచ్చన్నగారు కర్తవ్య నిర్వహణలో నిత్య యవ్వనుడు తన నిత్య ప్రజా సేవారాయణత్వంలో వార్షికుం ఎన్నడూ చోటు చేసుకోలేదు. తన యవ్వన దశనుంచి అనేకానేక సమస్యలతో అనునిత్యం పోరాడుతున్న నిరంతర శ్రమైకజీవి శ్రీ లచ్చన్నకు ఏనాడూ సమస్య యివ్వకుండా వుంటున్న అర్ధాంగి-ఆదర్శ గృహిణి మా యశోదమ్మకు నా జేజేలు! కుమారుడు చిరంజీవి శివాజీకి నా శుభాశీస్సులు!

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో శ్రీ లచ్చన్నగారికి ఉన్న పలుకుబడి వినడమేకాదు - చదవడమే కాదు - స్వయంగా ఆ జిల్లాలోని గిరిజన హరిజన, దీన, బలహీనవర్గాల ప్రజల్లో ఎంతో గొప్పసానం ఉండటం నేను కళ్ళారా చూశాను. అనేకసార్లు నాకనిపిస్తూ వుంటుంది. శ్రీ లచ్చన్నగారు గొప్పవారా? ఆయన్ని తెలుగుదేశానికి నాయకుడుగా నిలబెడుతున్న శ్రీకాకుళం ప్రజలు ముఖ్యంగా సోపేట ఓటర్లు గొప్పవారా? అని ఆలోచన వస్తుంటుంది. ఇప్పటి పరిస్థితుల్లో శ్రీ లచ్చన్నగారి ఎన్నుకొని ప్రజలకు సేవనూ, నాయకత్వాన్ని అందజేసిన ఘనత ఆ నియోజక వర్గపు వోటర్లదేనని నాకు స్పష్టంగా అనిపిస్తూ వుంటుంది.

ఎందుకంటే గత 35 ఏండ్లుగా

పాలకపక్షం ఆయన మీద ఎన్నిబాటకపు ప్రచారాల్ని కొనసాగించింది - ఎన్ని ఇంద్రజాలాల్ని ప్రదర్శించింది - ఎన్ని టన్నుల విషంలాంటి మత్తుమందు చల్లింది! ఆయన శిష్యుల్ని - ప్రజల్ని ఎలాగ ప్రభుత్వ పార్టీ గారడిచేసింది నేను విని - చూసి - తెలుసుకున్నాను. అయినా లొంగకుండా - ప్రలోభపడకుండా ప్రతిసారి ఒక గొప్ప మనిషిని తెలుగు జాతికి అందిస్తున్న సోపేట నియోజకవర్గపు ఓటర్లే నిజమైన ఓటర్లు కాదు ఓటరు మహాశయులు.

గతంలో మన రాష్ట్రంలో మహల్షి బులును సాంబమూర్తిని - శ్రీ మద్వారి అన్నపూర్ణయ్యనీ - శ్రీ వావిలాల గోపాల క్రిష్ణయ్యనీ ఓడించి అపఖ్యాతి తెచ్చుకున్న ఆయా ప్రాంతాల ఓటర్లవలె కాక సోపేట వోటరు శ్రీ లచ్చన్ననీ గన్నవరం ఓటరు శ్రీ పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యనీ గెలిపించి తెలుగు ఓటర్లకు వెలుగు బాటలుగా - వేగుచుక్కలుగా నిలుస్తున్నారు. అందుకే వారికి నాకై మోడ్సులు!

ప్రలోభ పూరితమైన ఈ సాంఘిక, రాజకీయ పరిస్థితుల్లో - ప్రతి మనిషి ఒక యం.ఎల్.ఏ. కావాలనుకుంటున్నాడు - ప్రతి యం.ఎల్.ఏ. ఓ ముఖ్యమంత్రి కావాలను కుంటున్నాడు - కనీసం ఓ మంత్రి కావాలనుకుంటున్నాడు. ఎన్నో అర్హతలున్న మీరు, చిరకాలం మంత్రిగా బ్రతకగలిగిన మీరు రెండుసార్లు మంత్రి పదవిని త్యజించిన మిమ్మల్ని మీ చరిత్రనీ అవగాహన చేసుకుంటే - అన్నా!

లచ్చన్న! ఆంధ్రుల తరపున - అన్నార్ల తరపున నువ్వెన్నో నంపత్తరాలు పోరాడాలనీ కోట్లాదిమందిమి కోరుకుంటాం.

మనిషిగా - మంచి మనీషిగా బ్రతకటం కంటే - మంత్రిగా బ్రతకటం గొప్ప కాదోయ్! అని మా లచ్చన్న ఏనాడో చెప్పాడని ఎప్పడూ చెప్పకుంటాం! ఇదంతా స్వయంగా నీ జన్మదిన వేడుకలో చెప్పనందున నీకు న్యాయంగా పూలమాల వేసి నమస్కరించనందుకు, నా మీద ఆగ్రహించక - నన్ను మన్నించకోరాను సదా మీ ఆశీస్సులు కోరే. (73వ జన్మదిన సందర్భంగా రాసిన వ్యాసం)

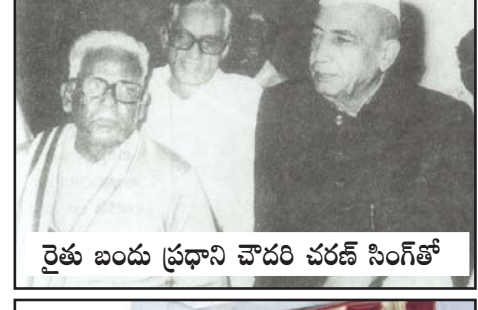
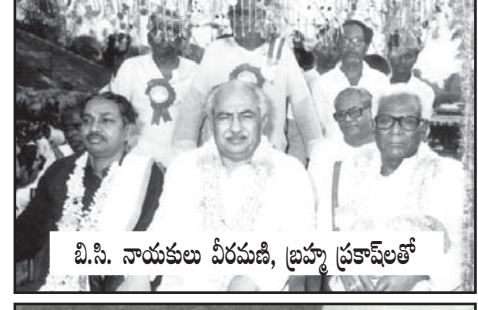

సర్దార్ గౌతు లచ్చన్నగారి నాగార్జున యూనివర్సిటీవారు "డాక్టరేటు" బిరుదు ప్రధానము చేసిన సందర్భమున

అభినందన చందన నీరాజనాలు

డాక్టరేటు బిరుదును గవర్నరు శ్రీ రంగరాజన్ గారి ద్వారా స్వీకరించి, సకల జనుల హృదయాలలో విరాజమానమై వెలుగొందుతున్న సర్దార్ ! ఎదుటి వారిని కపటదార్ ! అనే హుందాతనంతో, పోబందర్వాసి, భారత ప్రజల హృదయ నివాసి జాతిపిత మహాత్మా గాంధీ రవమును పుణికి పుచ్చుకుని, భేషజాలకు అవకాశం లేని, నిరాడంబరమై, యల జీవన శైలిలో, మతిని సరిజేసుకుని, ప్రసన్న వదనముతో, పనులు చేస్తూ లక్షణమైన జీవితము గడుపుతూ, లక్షలో ఏ ఒక్కరో మీ వంటి వారు, స్వప్నమైన, మల్లెపువ్వు లాంటి తెల్లదనముతో మెరిసే తెల్లని బట్టలు ధరించి, చిన్న పెద్ద తేడా లేని, దరికి చేరిన వారిని, దయగల హృదయముతో, అణగారిన పోతున్న మానవతా విలువలను, పునరుద్ధరించి, దారిద్దురేఖకు దిగువ నున్న, తాడిత, పీడిత, బడుగు బలహీన వర్గాలకీ, మీ వంతు సేవలు, యధాశక్తిని అందిస్తూ ఆందరిని ఏకత్రాటిపై నడిపించే, నాయక లక్షణాలతో సోభిస్తూ, భిన్న సంస్కృతులు మతాలు మనస్తత్వాలు గల భారతదేశానికి, సంధనందనుడైన, అశ్వామసుందరుని అండదండలు దండెగా ఉండాలని, దయగల హృదయము ఆభరణముగా, కరుణ కవచంగా, సుకుమారమైన మనసు, సవ్యమైన, దివ్యమైన, భవ్యమైన భవిష్యత్తు పంధునిలోని చల్లదనము ఉల్లమున పదిల పరచుకుని దగ్గరకు వచ్చిన వారిని చేరబెడిచి, వారి హృదయ భారాన్ని తగ్గించి, సలుగురికి నచ్చిన, మెచ్చిన, పంధాలో జీవన విధానాన్ని మలసుకుని, పందనములు స్వీకరిస్తూ - హరి చందనములు ఆస్వాదిస్తూ దమ్మున్న మన సర్దార్! సామ్ములుగా రాజకీయాన్ని మార్చుకోలేక సలుగురి సమిష్టి సౌభాగ్యాలనే, తన భాగ్యంగా భావించి, నీరాజనాలు అందుకుంటూ, నిలువ నీడలేని వారికి తోడుగా రాజసంతో విరాజిల్లుతూ, రోజూ వారి కార్యక్రమాలతో జనులందరికీ కూడు - గూడు - గుడ్డ కనీస అవసరాలుగా గుర్తించి నావారు, పరాయి వారు అనే భేదం లేక, సోదరులుగా భావించి, పపథకాలు చేపట్టి, పట్టడన్నం పెట్టేవాడే నిజమైన నాయకుడని, నూతన ఒరవడిని సృష్టించి, కష్టించి పనిచేసే వారికి నష్టం రాకూడదని స్పష్టమైన లీతిలో పటిష్టంగా ప్రసంగించే మీకు - ప్రశంసా నీరాజనాలు

పెచ్చెట్టి వెంకట సూర్యనారాయణ (కలం పేరు, సూర్యవంశి గౌడ్)

'బడుగు' గాంధీ గౌతు లచ్చన్న

- బుడ్డిగ సుబ్బారాయ్

గత శతాబ్ది మొదటి పాదంలో జన్మించి వయస్సు రెండు పదులు దాటాయో లేదో భారత స్వాతంత్ర్య రణరంగంలోకి దూకడానికి ఉద్యుక్తుడయిన 'బడుగు' జీవి గౌతులచ్చన్న

ఆ కాలంలో స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో పాల్గొన్న ముఖ్యంగా తెలుగునాట, పెద్దలు సుమారు అంతమంది అగ్రకులజాతి! దానికి కారణం పాశ్చాత్య విద్య, పాశ్చాత్య స్వేచ్ఛా భావజాలానికి చైతన్యవంతులైన వారు బడుగు జీవితవ్యూహం లేదా చెప్పాలి. ఒకప్పుడు మనువు (మనుస్మృతి) వల్లించిన చాతుర్వర్ణకు లోగాని భారతీయ సమాజం కట్టుబడి ఉండేది. అందులోని భాగమే కుల వ్యవస్థ. వేల ఏళ్లు అది సమాజంలో శాంతి భద్రతలకు ఆధారమైంది కూడా. పాశ్చాత్య దేశంలో ముఖ్యంగా ఫ్రాన్సులో వాల్యెర్, డెలెంటెబర్, డి.డి... వంటి మేధావులు అవతరించి మానవ స్వేచ్ఛను గూర్చిన భావజాలాన్ని వెలువరించారు. తత్ఫలితంగా ఫ్రాన్సు దేశంలో ఫ్రెంచ్ విప్లవమూ (18వ శతాబ్ది) ఇంకొన్నాళ్లు తరువాత రష్యను విప్లవం (20వ శతాబ్ది) వచ్చాయి. భారతదేశంలో తామస్ బాబింగ్టన్ మెకాలే పుణ్యమా అని ఇంగ్లీషు చదువులు ప్రారంభమయ్యాయి (19వ శతాబ్ది). అప్పటికే భారతదేశంలో సంస్కృతీకరించబడిన తెలుగు భాషాధ్యయనాలు అగ్రకులజాతికి పరిమితమయ్యాయి. ఇది చాలిత్రక సత్యం! కాగా సమాజంలో ఇతర వర్గాల వారికి చదువు అనేది అందని ఫలం! కాగా, ఇప్పుడు మనం బలహీన వర్గాలు, వెనుకబడిన తరగతులు, బడుగువర్గాలు అనేవారు వాస్తవానికి విభిన్న ప్రతిభావంతులు! అంటే సమాజంలో ధైర్యవంతులైన అవసరాలు తీర్చే టెక్నాలజీలన్న మాట! వీరే లేకపోతే సమాజం ముందుకు నడవదు. సంప్రదాయ చదువులు చదివే వారే ప్రపథమంగా ఇంగ్లీషు చదువుల పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. వారే పాశ్చాత్య స్వేచ్ఛా భావజాలాన్ని అభ్యసించి చైతన్యవంతులై బాలగంగాధర్ తిలక్, బిపిన్ చంద్రపాల్, లాలా లజపతిరాయ్, తెలుగునాట గాడిచర్ల హరినరసింహారావు వంటి జాతీయ నాయకులు స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొని నడిపించారు.

ఈ నేపథ్యంలో 1915లో మోహన్దాస్ కరంచంద్ గాంధీ (మహాత్మా గాంధీ) జాతీయ ఉద్యమంలో రంగప్రవేశం చేసారు. అహింస, సత్యాగ్రహం ఆయన చేపట్టిన ఆయుధాలు. చంపారన్, కైరా, బాల్గోలి అనే చోట్లు వద్ద అహింసాయుతంగా సత్యాగ్రహాలు నడిపారు.

ఈ నేపథ్యంలో గౌతు లచ్చన్నకు హైస్కూలు విద్యకు స్వస్తి పలికి గాంధీజీ నడిపిన ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో (1930) పాల్గొనే అవకాశం లభించింది. అప్పటి నుండి గాంధీ సిద్ధాంతాల వైపు ఆకర్షితుడై 'బడుగు'ల అభ్యున్నతికై కంకణం కట్టుకున్నాడు. ఆనాడు బ్రిటిషు పాలనలో జమీందారి వ్యవస్థ నెలకొని వుంది. పేద రైతులు ఇక్కట్లకు గురియై ఎన్నో ఇబ్బందులకు గురి అవుతూ వున్నారు. బీద రైతులను జమీందారులు పట్టి పీడించే వారు. వారు సాంఘికంగానూ ఆర్థికంగానూ ఎంతో వెనుకబడి తాడిత, పీడిత జనాలుగా ఉండేవారు. అప్పుడు ఉత్తరాంధ్ర నుంచి రైతులను కూడగట్టుకొని రైతు రక్షణ యాత్ర ఒకటి నిర్వహించారు.

అప్పటి నుంచే ప్రజా నాయకుడిగా గుర్తింపు పొంది గౌతు లచ్చన్న శాసన సభల్లోనూ, బయట ఉద్యమాలు నిర్వహించి బడుగు జీవులకు 'ఆశాశ్శోతి' అయ్యాడు. బడుగు గాంధీ !

గాంధీ పథాన్ని అనుసరించిన విదేశీయులు కొందరు వున్నారు. అందులో పేర్కొనదగిన వారు, అమెరికన్ గాంధీగా కీర్తి ప్రతిష్టలు పొందిన మార్టిన్ లూథర్ కింగ్ (జూనియర్) ఒకరు. అమెరికాలో శ్వేత జాతీయుల ఆగడాలుకు గురియై పీడిత తాడిత అవస్థలో సతమతమవుతూ నికృష్టపు జీవితాలు అనుభవిస్తున్న నీగ్రోలకు స్ఫూర్తి ప్రదాత అయ్యారు కింగ్ (జూ)

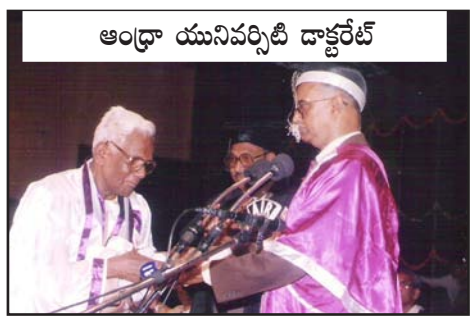
అలాగనే, దక్షిణాఫ్రికాలో మరొక ప్రజానాయకుడుగా వెలుగొందుతున్న వాడు నెల్సన్ మండేలా. శ్వేత? వర్గ వైషమ్యం అనే అపొక్రిఫ్ (అశ్శుశ్శత) దుష్ట సంప్రదాయాన్ని కూకటివేళ్లతో పెళ్లగించి రూపుమాపాడు. 1890లో గాంధీజీ దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్నప్పుడు ప్రవచించిన సత్యాగ్రహం అనే అస్త్రం పట్ల ఆకర్షితుడయ్యాడు. తదుపరి అమెరికన్ విప్లవమూ (18వ శతాబ్ది) మండేలా. దాన్ని ఊతగా గొని అహింసాయుతంగానే అపొక్రిఫ్ ను నిర్మూలించగలిగాడు.

ఇలాగనే, గౌతులచ్చన్న సమాజంలో తెలుగునాట చాలిత్రకంగా అట్టడుగున వుండిపోయి సాంఘికంగానూ ఆర్థికంగానూ వెనుకబడి పోయి అణగారిన పోయిన బడుగు జీవుల అభ్యున్నతికి నడుం బిగించారు. విశాఖపట్టణంలో డాక్ లేబరు నాయకుడుగా వారిని ఉద్ధరించడానికి తోడ్పడ్డాడు.

గాంధీజీ అనుయాయుడై వయస్సు నాలుగు పదులు దాటినా, భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చే వరకూ వివాహం చేసుకోని శవధం చేసి, దేశ స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన మరుసటి సంవత్సరం వరకూ ఆగి 1948లో యశోదను వివాహ మాడాడు. అంతటి త్యాగశీలి. సేవారిరతి గల పెద్ద మనిషి ఈయన. అదిలగాయితూ సంఘసేవారాయులు బడుగువర్గాల అభ్యున్నతికి జీవితాంతం పాటుపడిన మహామనిషి గౌతులచ్చన్న. సమసమాజ స్థాపనకు ఈయన 'బహుజన, మహాజన' అనే పత్రికలు పెట్టి, బీద ప్రజల సమస్యలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవడానికి ప్రయత్నించాడు.

భారతదేశంలో అట్టడుగున మగ్గుతున్న వారి అభ్యున్నతికి పాటుపడిన మహా వ్యక్తులు అంటే ద్యర్, రామస్వామినాయకర్, నారాయణ గురు, జ్యోతిరావుపూలే, సోహూ మహారాజ్ సరసన నిలువ దగిన వ్యక్తి గౌతులచ్చన్న సంపన్నులను మరింత విశ్వస్యవంతుల్ని చేయడం ప్రగతి అనిపించుకోదు. సమాజంలో పేద వర్గాల అభ్యున్నతికి పాటు పడడం వల్లనే ప్రగతిని సాధించవచ్చు. అన్న రూజ్వెల్ట్ మాటలు ఈ సందర్భంలో జ్ఞప్తికి వస్తున్నాయి.

మార్టిన్ లూథర్ కింగ్ (జూ)ను అమెరికా గాంధీగానూ, నెల్సన్ మండేలాను ఆఫ్రికన్ గాంధీగానూ అందరూ అంటూ వుంటారు. గాంధీజీ అడుగు జాడల్లో నడుస్తూ ఎన్.జి.రంగా ప్రియశిష్యుడుగా అణగారిన ప్రజానీకం అభ్యున్నతికి ఎనలేని సేవలందించిన లచ్చన్నను 'బడుగు గాంధీ లచ్చన్న' అని పిలవటం సమంజసం.

ఆంధ్రా యునివర్సిటీ డాక్టరేట్

ఆచార్య నాగార్జున యునివర్సిటీ డాక్టరేట్

అప్పటి ప్రధాని కె.ఆర్. నారాయణ, ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబుతో

రాజశీ మీటింగ్ను ఆనువారం చేస్తూ

అప్పటి ఉపరాష్ట్రపతి కృష్ణ కాంత్తో

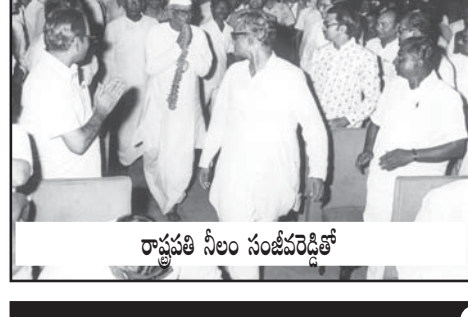
అప్పటి ప్రధాని ఇందిరా గాంధీతో

అప్పటి రాష్ట్రపతి ఆర్.వెంకటరామన్, గవర్నర్ కుమర్దీబిన్ జోషితో

అప్పటి ప్రధాని జవహర్లాల్ నెహ్రూతో

రాష్ట్రపతి సీలం సంజీవరెడ్డితో

అప్పటి ప్రధాని అటల్ బిహారీ వాజ్పాయితో

ప్రజా నేత గౌతు లచ్చన్నగారు

- ఆచార్య పి. ఆదేశ్వర రావు, రిటైర్డ్ హిందీ ప్రొఫెసర్, ఎ.యు.

భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమరంలో మొక్కపోని దీక్షతో, ధైర్యంతో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రజా పోరాటం చేసిన నాయకులలో శ్రీ గౌతు లచ్చన్నగారు ప్రప్రథములు. మహాత్మా గాంధీ గారి నాయకత్వంలో ఎదిగిన ఆచార్య ఎన్.జి. రంగా గారి ముఖ్య అనుచరునిగా ప్రసిద్ధి పొందారు. సమాజంలో రైతులను, కూలీలను సమీకరించి వారి హక్కుల కొరకు అవిశ్రాంతంగా ఎన్నో పోరాటాలు జరిపారు. లచ్చన్నగారి రుజుప్రవర్తన, పోరాటపటిమ వల్ల అనతికాలంలోనే సంపూర్ణ ఆంధ్ర దేశంలోనే గొప్ప నేతగా పేరు పొందారు. వీరు స్వాతంత్ర్య పోరాటంలోని ప్రతి ఆందోళన ప్రజా నాయకుడిగా కష్ట సమస్యలను లెక్కచేయక ముందుండి నడిపారు.

వంపించారు. తన సుదీర్ఘ రాజకీయ జీవితంలో ఎమ్.ఎల్.ఎ.గా ఎన్నుకోబడి ప్రతిపక్ష నాయకునిగా బడుగు ప్రజల పక్షాన నిలిచారు. విశాఖపట్టణంలో వారికి జరిగిన రెండు జన్మదిన సభలలో పాల్గొనే అదృష్టం నాకు కలిగింది. వారి 80వ జన్మదినం కంభంపాటి హరిబాబు గారి ఆధ్వర్యంలో వారి స్వగృహం (కేర్లంపూడి)లో జరిగింది. జార్జి ఫెర్నాండిస్ గారు, ఢిల్లీ నుండి లచ్చన్న గారి అభినందించడానికి వచ్చారు. ఒకప్పటి లచ్చన్నగారి శిష్యుడు వీరాచారిగారు కూడా గుంటూరు నుండి వచ్చారు. ఫెర్నాండిస్ లచ్చన్న గారి ఆహ్వాయితో కౌగిలించుకొని 'సర్దార్' అని ప్రశంసించారు. విందుతో సమావేశం ముగిసింది.

ఏ నాయకుడైనా ఒక మహానాయకుడి అడుగుజాడలలో వారి అదర్శాలను పంచుకొని అనుచరునిగా ప్రస్థానం సాగిస్తారు. అందువలన రంగా గారి తమ గురువుగా స్వీకరించారు. నిస్వార్థ భావంతో వారిని అనుసరించారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత కాంగ్రెసు పార్టీలో సంక్రమించిన లోటుపాట్లతో ప్రజా వ్యతిరేక కార్యకలాపాలకు విసుగు చెంది రంగా గారు స్థాపించిన కృషీకార్ లోక్ పార్టీలో వారి తరువాత స్థానాన్ని పొంది ముందుకు సాగారు. లచ్చన్నగారి నాయకత్వం పటిమను దృష్టిలో పెట్టుకొని వారికి 'సర్దార్' అనే బిరుదును ప్రధానం చేయడం జరిగింది. 'సర్దార్' అనే బిరుదును సర్దార్ పటేల్ తరువాత పొందిన ఏకైక నాయకులు లచ్చన్నగారు.

వేరొక సందర్భంలో ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ అసెంబ్లీ హాలులో వారి జన్మదినం ఘనంగా జరిపారు. కేంద్ర మంత్రి జైపాల్ రెడ్డిగారు లచ్చన్నగారిని గురించి మాట్లాడుతూ జనతాపార్టీలో ఉన్నప్పుడు లచ్చన్నగారు తమ లీడర్ అని వారి నాయకత్వాన్ని కొనియాడి స్వాతంత్ర్య సమర యోధునకు ఢిల్లీలో అఖిల భారతీయ సన్మానం చేస్తామని ప్రకటించారు.

ఈ సందర్భంలో లచ్చన్నగారి గొప్పదనానికి, నిబద్ధతకు, భీరత్వానికి ఒక ఉదాహరణ. పరిస్థితుల ప్రభావం వల్ల గురువు గారైన రంగా గారు కాంగ్రెస్ పార్టీలో చేరగా లచ్చన్నగారు ఏ ప్రలోభాలకు లొంగి చేరలేదు. అందువలన నా దృష్టిలో గౌతు లచ్చన్నగారు తను ఆరాధించిన గురువు ఆచార్య రంగా గారి కంటే మహానాతుడు. బహుశా అందువల్లనే హిందీ మహా కవి తులసీదాస్ ఒక చోట "రామ్ సే బడకర్ రామ్ కి దాసా" "హనుమంతుడే రాముని కన్నా గొప్పవాడు" (తన ఆరాధ్యుడు రాముని కన్న రామ భక్తుడే గొప్పవాడు) అని అన్నారు. ఈ ఘనత లచ్చన్నగారికే సొంతం.

93, 39 కాగూడదా ?

- తుమ్మల చౌదరి (లోక్ దేశ్ రాష్ట్ర కార్యదర్శి)

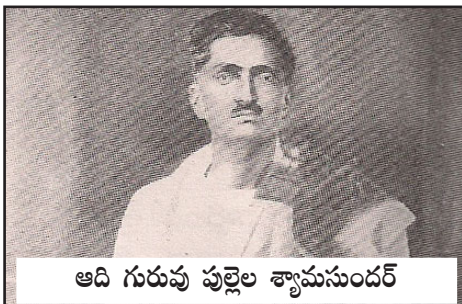
నేను వెంట్రీక్ వరీక్షకు చదువుకుంటున్న రోజులలో లచ్చన్నగారి పేరు నాకు బాగా తెలుసు. అవి 1952-54 దినాలు. ఉమ్మడి మద్రాసు శాసనసభకు ఎన్నికలు, కృషీకార్ లోక్ పార్టీ, రంగాగారి మద్దతుతో రాజాజీ మంత్రివర్గ నిర్మాణం, ఆంధ్రకేసరి గర్జనలు, అమరజీవి ఆత్మార్పణ, ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్ర అవతరణ, రాజధాని రగడ, అవిశ్వాస తీర్మానం ద్వారా ఆంధ్రకేసరి మంత్రివర్గ పతనం - యివీ ఆ కాలపు జ్ఞాపకాలు. 12-14 సంవత్సరాల వయస్సు గల మాబోటి పిల్లలము కూడా జరుగుతున్న చరిత్రను అంతో ఇంతో వంటికి వట్టించుకుంటున్న రోజులు. ములుకోల, వాహిని, కృష్ణాపత్రిక, ప్రజాపత్రిక - యిలాంటి పత్రికలు మేమూ చదువుతూ వుండేవారము. తెలుగు స్వతంత్ర గూడా అడపా దడపా చదువుతూనే వుండేవారము. అలాంటి రోజుల్లో సర్దార్ గాంధీ లచ్చన్నగారి పేరు మాకు రోజూ వినబడుతూ వుండేది. రాజీలేని పోరాట పటిమ గల ఒక నాయకుడుగా ఆయనను గురించి అనుకుంటూ ఉండేవాళ్ళం. ఆయనతో కలిసి దరిమిలా రోజుల్లో పనిచేసే అవకాశం నాకు కలుగుతుందని అనుకోలేదు. ఆ అవకాశం పొందడం నాకు గర్వ కారణం.

1961 లో (నా 21వ ఏట) నేను లోహియా నాయకత్వానగల సోషలిస్టు పార్టీలో చేరి దాని రాష్ట్ర కార్యవర్గ సభ్యుడి నయ్యాను. ఆ రోజుల్లో కృష్ణా, గోదావరి నదీజలాల వివాదం - ఆ పిదప 1962-63లో అదనపు భూమిశిస్తు సమస్య తీవ్రంగా ప్రజలను కదిలించుచున్నాయి. వీటి మధ్యనే 1962 సాధారణ ఎన్నికలు, ఆ వెంటనే భారత - చైనా హిమాలయ యుద్ధం గూడా వచ్చాయి. వీటి అన్నిటిని పురస్కరించుకొని నేను మా పార్టీ తరపున రాష్ట్రంలో అనేక

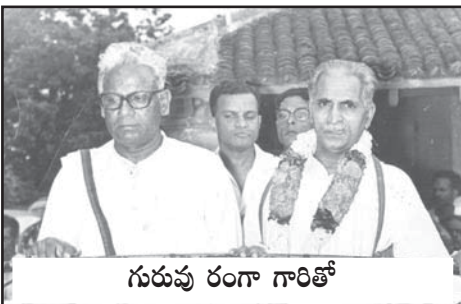
ప్రాంతాలు వెళ్ళాను. అఖిలపక్ష కార్యచరణలో యితర పార్టీల నాయకుల సరసన మా పార్టీ వక్షాన అనేక సందర్భాలలో వ్యవహరించవలసివచ్చింది. కేవలం ఆవేశం తప్ప అనుభవంలేని నేను యింతటి అనుభవజ్ఞుల మధ్య మెలుగుతూనే అంతో యింతో నేర్చుకున్నాను. విశ్వనాథంగారు, లచ్చన్నగారు, నాగిరెడ్డిగారు. రాజశేఖర రెడ్డిగారు, వావిలాలవారు. యిలాంటి వారితో ప్రయోజనకరమైన సాహచర్యం లభించిన రోజులవి. చిన్నతనంలో రంగాగారి అభిమానిగా ప్రారంభించిన కారణంగానేమో సోషలిస్టుపార్టీలో బాధ్యతలు నిర్వహించే తరుణంలో గూడా రంగేయులపట్ల కాస్త మెతకదనం వుండేది. అయితే లచ్చన్నగారితో నా సన్నిహితత్వం బాగా పెరిగింది 1971 ప్రాంతంలోనే.

రంగాగారు స్వతంత్రపార్టీని వదలి వెళ్ళిపోయిన కొత్తలో ఆ హాలాహలాన్ని గూడా దిగ్భ్రుంగి రాష్ట్రంలో తన శక్తిని కూడగట్టుకోవడానికి తిరుగుతున్న లచ్చన్నగారు నాకు ఈనాటికీ జ్ఞాపకమున్నారు, ఎన్నికలలో పరాజయం నాయకుని పలాయనం, శిబిరం చెల్లా చెదరవుతున్న సమయం, ఎలాగైనా పార్టీని కాపాడుకోవలెననే దీక్షతో వీటిమధ్య నిరంతరం శ్రమపడుతున్న సర్దార్ గాంధీ లచ్చన్న - అనుకోకుండా కొద్దిరోజులలోనే జై ఆంధ్ర ఉద్యమం ప్రారంభమయింది. నాటి నుండి దాదాపు అవిభాజ్యమైన కూటమిగానే లచ్చన్నగారితో మేము వ్యవహరిస్తూ వున్నాము.

గుంటూరు పట్టణమున ఆంధ్ర ప్రజాపరిషత్ సభలు జరుగుతున్నాయి. ప్రత్యేక రాష్ట్ర నివాదం బలం వుంజుకుంటుంది. ఉద్యమ సారధ్యానికి పరిషత్ అధ్యక్షుని

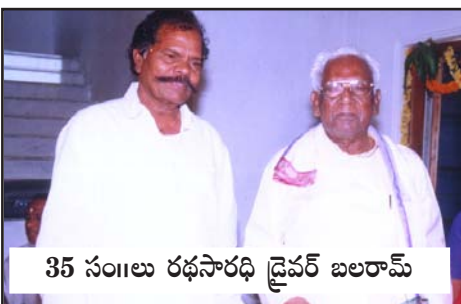
ఆది గురువు పుల్లెల శ్యామసుందర్

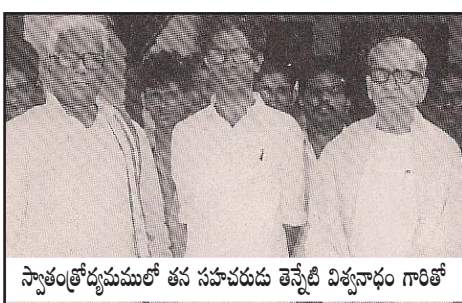
గురువు రంగా గారితో

తన అంగరక్షకుడు బడియా నీలాంబరి

35 సొంలు రథసారథి డ్రైవర్ బలరామ్

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో తన సహచరుడు తెన్నేటి విశ్వనాథం గారితో

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో తన సహచరుడు వాలిల గోపాలకృష్ణ గారితో

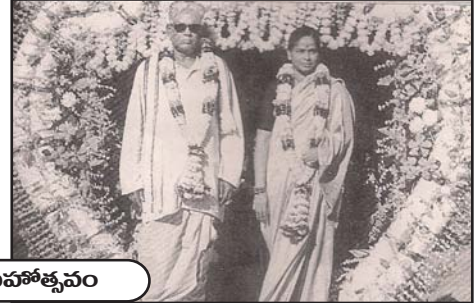

కూర్లూలో పికిటింగ్ సందర్భంగా ఆరెస్టు ...

గానగండర్లు ఎమ్.ఎస్. సుబ్బలక్ష్మి దంపతులతో

లచ్చన్న గారి పెళ్లి ముచ్చట్లు

షష్టిపూర్తి మహోత్సవం

75 రాజకీయ వసంతాల వేడుక సందర్భంగా

అఖిలపక్ష సంస్మరణ సభ

ఎన్నుకోవాల్సి వున్నది. లచ్చన్నగారు స్వతంత్ర పార్టీవారని, దీనికి అడ్డుకులైతే రాజకీయపార్టీ రంగు వస్తుందని. కనుక వీరు కారాదని కొందరు ప్రచారం ప్రారంభించారు. వృద్ధ నాయకుడైన నడింపల్లి వారిని, మేధావులను ఆకర్షించగల కె.వి. గోపాలస్వామిగారిని పెట్టరాదా? అంటూ నా వద్దకు గూడా కొందరు వచ్చారు. నడింపల్లివారు వృద్ధులైనారనీ, గోపాలస్వామిగారు రాజకీయవర్గాలతో నెగ్గుకు రావడం కష్టమని నేను చెప్పాను. రంగా గారు నివృత్తమించినా రాష్ట్రంలో ప్రతిపక్ష రాజకీయాలకు ప్రాణం పోయాడానికే శ్రమపడుతున్న కారణంగా లచ్చన్నగారి నే మేము బలపరుస్తున్నామని గూడా తెగేసి చెప్పాను. మాలో యీ నిశ్చితాభిప్రాయం కలగడానికి తెలంగాణ ప్రజాసమితిని డా॥ చెన్నారెడ్డిగారు మోసం చేసిన తీరే ముఖ్య కారణం. మా వైఖరి సరియైనదని దరిమిలా ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ కార్యచరణ సమితి పట్టిలు రుజువు చేశాయి. సుమారు పది సంవత్సరాలుగా ఆయన నాయకత్వంలో సాహచర్యంలో పనిచేసే అవకాశం లభించింది. లోపమనేది మానవ సహజం. అలాగే శ్రీ లచ్చన్నగారు కూడ లోపరహితులుకారు. ఏ వ్యక్తిని గురించయినా అంచనా కట్టడం వారి సంపూర్ణ వ్యక్తిత్వాన్ని పరిగణనలోనికి తీసుకుంటాం. లచ్చన్నగారి వ్యక్తిత్వాన్ని అలాగే చూస్తాను. నేనెప్పుడూ, ఆంధ్ర రాజకీయరంగంలో లచ్చన్నగారికి తగిలినన్ని ఎదురుదెబ్బలు బహుశ ఆ స్థాయిలో బహుకొద్దిమందికి తగిలివుంటాయి, ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా గూడా శక్తిశాలి కాని ఒక సాధారణ కార్యకర్త అచంచలమైన ధైర్యసాహసాలతో, పట్టుదలతో, ప్రక్క చూపులులేని ముందడుగుతో ఎంత ఎత్తుకు ఎదిగి నిలబడగలడో లచ్చన్నగారి జీవితం

రుజువుచేస్తుంది. ఏవైనా అభిప్రాయభేదాలు వచ్చినప్పడూ, లేదా మనస్ఫుర్ణలు కానవచ్చినప్పడూ లచ్చన్నగారు చూపించే నిర్ణయం బహుశ ఆయనకు, ఆయన అనుభవమే నేర్పిందేమో! తన జూనియర్ సహచరులతో తీవ్రంగా వివాద పడిన పిదప గూడా తేలికగా దానిని ప్రక్కనబెట్టి వారిని ఆప్యాయంగా మందలించి, తిరిగి తన వెంట తీసుకువెళ్ళగల ఓర్పు, దక్షత నేనుగా ఎన్నోసార్లు చవిచూచాను. వ్యక్తిగా ఒక్కసారి ఆయనలో పసిపిల్లలాడు కానవస్తాడు మనసుకు గాయం కలిగితే కళ్ళవెంటి నీరు ఆయాచితంగా జారి ప్రవృత్తిని పసిపిల్లలాని ప్రవృత్తి అనమా! జె.పి. లో గూడా యిదే ప్రవృత్తి వుండేదని విన్నాను. నిర్విరామంగా, ఒక సంచార కార్యలయంగా ప్రయాణిస్తూ - టెలిఫోను పట్ల, తపాలా కార్యాలయాలపట్ల, టైపురైటర్లపట్ల, డబ్బుపట్ల, విశ్రాంతిపట్ల నిర్ణయంగా వ్యవహరించే యీ సర్దారుతో అలా పోటీకి తట్టుకోగలవారు. మనరాష్ట్రంలోనే కాదు దేశంలోనే చాలా అరుదు. గత 20 ఏండ్ల రాజకీయ జీవితంలో నేను యిలాంటి వ్యక్తిని మరొక్కరినే చూశాను - వారు రాజీనారాయణ్.

తెలియనివారు లచ్చన్నగారికి 93 ఏండ్లు అంటే నమ్మలేరేమో! ఆరోగ్యం దెబ్బతిన్న పిదపగూడా ఆయన యింకా 39 సంవత్సరాల వ్యక్తివలెనే వుంటారు. రాష్ట్ర రాజకీయాలు చాలా క్లిష్ట దశలో వున్నాయి. చొరవ, చాకచక్యం, పట్టుదల, నిరంతర పరిశ్రమ, నిర్మాణ కౌశలం గల నాయకుల కొరత చాలా ఏర్పడుతోంది. లచ్చన్నగారి వయస్సు ఒక 56 ఏండ్లు వెనక్కి వెళిగలిగితే ఎంత బావుండును ??? (93వ జన్మదిన సందర్భంగా రాసిన ప్రత్యేక వ్యాసం)

సర్దార్ గొతు లచ్చన్న శత జయంతి ఉత్సవాలు

లచ్చన్న గురించి ఆశేష ప్రజానీకం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చేసుకున్న విజ్ఞప్తులు

డాక్టర్ సర్దార్ గొతు లచ్చన్న గారి జ్ఞాపకార్ధం ఇప్పటికే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమోదం పొందిన / పొందవలసిన కార్యక్రమములు:

- ◆ విశాఖలోని బీసీ స్టడీ సర్కిల్ గొతు లచ్చన్న స్టడీ సర్కిల్ గా నామకరణం. (ఈ విషయమై జి.పి. జాలి చేసి బీసీ స్టడీ సర్కిల్ పేరును గొతు లచ్చన్న స్టడీ సర్కిల్ గా మార్చడం జరిగింది)
- ◆ నాగావళి నదిపై తోటపల్లి వద్ద నూతన బ్యారేజికి లచ్చన్న గారి పేరును ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభలో గౌ.శ్రీ దివంగత ముఖ్యమంత్రి వై.ఎస్. రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు ప్రకటించారు. ఇంతవరకు అమలు కాలేదు. అమలుకు విజ్ఞప్తి.
- ◆ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా కేంద్రప్రభుత్వానికి లచ్చన్నపై తపాలబిళ్ల ... ఈ విషయంపై ఉత్తర్వు విడుదలపై గౌ. ముఖ్యమంత్రి రోశయ్య గారు ఉత్తరం వ్రాయడం జరిగినది... ప్రభుత్వం చొరవతీసుకోవాలని విజ్ఞప్తి.
- ◆ హైదరాబాద్ అంబర్పేటలో లచ్చన్న స్మారక సాంస్కృతిక భవన నిర్మాణం మరియు ఆ భవనానికి ఎదురుగా ఆయన కాంస్య విగ్రహ ప్రతిష్ఠాపన. (భూతగాదాలో హాలు నిర్మాణం వాయిదా పడినది)
- ◆ ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభలో మొట్ట మొదటి ప్రతిపక్ష నాయకుని హోదాలో లచ్చన్న గారి నిలవెత్తు చిత్రపఠం... (ఈ విషయమై ఎటువంటి సమాచారం లేదు)
- ◆ త్రిపురాన వెంకటరత్నం తీసిన 10ని.ల డాక్యుమెంటరీని మెరుగులు దిద్ది సుమారు 30 ని.ల డాక్యుమెంటరీగా రూపకల్పన... (ఈ విషయంపై ఎటువంటి సమాచారం లేదు)
- ◆ విశాఖపట్టణంలో జి.వి.యం.సి. ద్వారా కోర్టు జంక్షన్ నందు లచ్చన్న గారి కాంస్య విగ్రహం... (విగ్రహ నిర్మాణ పని జరుగుచున్నది)
- ◆ లచ్చన్నగారికి పద్మభూషణ్ అవార్డు పరిశీలనకై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి...
- ◆ నెల్లూరు జిల్లాకు పాట్టి శ్రీరాములుగారి పేరు, కడప జిల్లాకు వైయస్.ఆర్.గారి పేరు పెట్టినట్లే శ్రీకాకుళం జిల్లాకు గొతు లచ్చన్నగారి పేరు పెట్టడం.

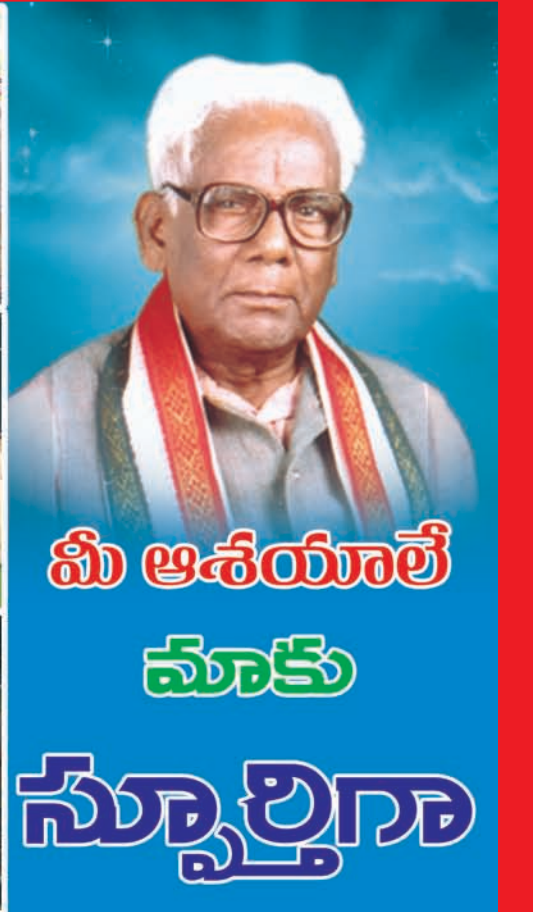

కీ.శీ. గొతు యశోదమ్మ గారు లచ్చన్న గారి సహధర్మిణి

నగంపేటలో నిర్మితమైన సర్దార్ ఘాట్...

గౌతు లచ్చన్న బలహీన వర్గాల సంస్థ
Gouthu Latchanna Organisation for Weaker sections

Printed Matter

Gouthu Latchanna Organisation for Weaker sections
Regd. Office : 7-5-64, Plot No. 48, Pandurangapuram, Visakhapatnam - 530 003. Cell : 9440878090
Branch Office : D.No. 2-8-33/1, Plat.No. 79, Sector-9, Between Appughar to M.V.P. Circle, M.V.P. Colony, VISAKHAPATNAM - 17. Phone : 0891-2739766

గౌతు లచ్చన్న బలహీన వర్గాల సంస్థ
రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు : 7-5-64, ప్లాట్ నెం.48, పాండురంగాపురం విశాఖపట్నం - 530 003. సెల్ : 9440878090
బ్రాంచ్ ఆఫీసు : డోర్ నెం. 2-8-33/1, ప్లాట్ నెం.79, సెక్టార్-9 అప్పఘర్ మలయు ఎమ్.వి.పి. సర్కిల్ మధ్య, ఎమ్.వి.పి. కాలనీ, విశాఖపట్నం - 17. ఫోన్ : 0891-2739766

www.glowfoundations.com
e-mail : glowfoundations@gmail.com

Concept & Visualised by Y. Venkanna Choudary, Co-ordinators : Y. Krishna Murthy, K. Purnachandra Rao